

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare

www.qpz.gov.al

Nr. 87

26 korrik

2012

P Ë R M B A J T J A

		Faqe
Ligj nr. 68/2012 datë 21.6.2012	Për informacionin e konsumit të energjisë dhe burimeve të tjera të produkteve me ndikim në energji	4395
Ligj nr. 69/2012 datë 21.6.2012	Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë	4402

LIGJ
Nr. 68/2012

**PËR INFORMACIONIN E KONSUMIT TË ENERGISË DHE BURIMEVE TË TJERA TË
PRODUKTEVE ME NDIKIM NË ENERGI ***

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83 pika 1 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

KREU I
PARIME TË PËRGJITHSHME

Neni 1
Objekti

Ky ligj përcakton detyrimet për informimin e përdoruesve të fundit të produkteve që kanë një ndikim në energji dhe, sipas rastit, burimeve të tjera kryesore të produkteve, që, gjatë përdorimit të tyre, kanë ndikim në konsumin e energjisë.

Neni 2
Fusha e zbatimit

1. Ky ligj zbatohet për produkte që gjatë përdorimit kanë një ndikim të rëndësishëm, të drejtpërdrejtë apo të tërthortë, mbi konsumin e energjisë dhe, sipas rastit, mbi burimet e tjera kryesore.

2. Ky ligj nuk zbatohet për:

- a) produktet e përdorura;
- b) çdo mjet transporti për persona ose mallra;
- c) pllakëzat që tregojnë parametrat e produktit ose të njëvlerëshmet e tyre, të fiksuara në produkt, për qëllime të sigurisë.

Neni 3
Përkufizime

Në këtë ligj termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

1. “Produkt me ndikim në energji” ose “produkt” është çdo mall i vendosur në treg ose në shërbim, që gjatë përdorimit ndikon në konsumin e energjisë, duke përfshirë edhe pjesët e parashikuara për t’u përfshirë në produktet me ndikim në energji, që mbulohen nga ky ligj dhe që janë vendosur në treg dhe/ose janë vënë në shërbim, si pjesë të veçanta për përdoruesin e fundit dhe për të cilat performanca mjedisore mund të vlerësohet në mënyrë të pavarur.

** Ky ligj është përafshuar plotësisht me:*

Direktivën e Parlamentit Europian dhe Këshillit, nr. 2010/30BE, datë 19 maj 2010, “Mbi informacionin e konsumit të energjisë dhe burimeve të tjera nëpërmjet etiketimit dhe informacionit standard të produkteve me ndikim në energji”. Numri Celex 32010L0030, Fletore Zyrtare e Bashkimit Europian, Seria L, nr. 153, datë 18.6.2010, faqe 1-12.

2. “Produktet e përdorura” janë produkte, të cilat kanë qenë të çliruara për qarkullim të lirë brenda territorit të Republikës së Shqipërisë.
3. “Skedë informative” është një tabelë standarde e informacionit në lidhje me një produkt.
4. “Burime të tjera kryesore” janë uji, kimikatet ose çdo substancë tjetër e konsumuar nga një produkt në përdorim normal.
5. “Informacion plotësues” është çdo informacion tjetër që lidhet me performancën dhe karakteristikat e një produkti, që i referohet ose që është ndihmës në vlerësimin e përdorimit të tij ndaj energjisë apo burimeve të tjera kryesore, të bazuara në të dhëna të matshme.
6. “Ndikim i drejtpërdrejtë” është ndikimi i produkteve që faktikisht konsumojnë energji gjatë përdorimit.
7. “Ndikim i tërthortë” është ndikimi i produkteve që nuk konsumojnë energji, por që gjatë përdorimit të tyre ndihmojnë në ruajtjen e energjisë.
8. “Tregtar” është shitësi me pakicë ose çdo person tjetër, i cili shet, jep me qira, ofron shitje me këste apo ekspozon produkte për përdoruesit e fundit.
9. “Furnizues” është prodhuesi ose përfaqësuesi i tij i autorizuar në Shqipëri apo importuesi, i cili vendos ose vë në shërbim produktin në tregun shqiptar. Në mungesë të tyre konsiderohet furnizues çdo person fizik ose juridik që vendos në treg ose vë në shërbim produkte të mbuluara nga ky ligj dhe aktet nënligjore në zbatim të tij.
10. “Bërje e disponueshme e produktit në treg” është çdo furnizim i produktit në treg për shpërndarje, konsum ose përdorim të tij, në rrjedhën e një aktiviteti tregtar, me ose pa pagesë, dhe pavarësisht teknikave të shitjes.
11. “Vendosje në treg” është bërja e disponueshme për herë të parë e produktit në treg.
12. “Prodhues” është çdo person fizik ose juridik, i cili prodhon një produkt ose që ka një produkt të disenjuar a të prodhuar dhe e tregon këtë produkt nën emrin apo markën e tij tregtare.
13. “Importues” është çdo person fizik ose juridik, i regjistruar në Shqipëri, i cili vendos në tregun shqiptar një produkt nga një vend tjetër.
14. “Përfaqësues i autorizuar” është çdo person fizik ose juridik, i regjistruar në Shqipëri, i cili ka një akt përfaqësimi nga prodhuesi për të vepruar në emër të tij për detyra specifike, lidhur me detyrimet e prodhuesit, që parashikohen në këtë ligj ose aktet nënligjore në zbatim të tij.
15. “Vënie në shërbim” është përdorimi për herë të parë i produktit sipas qëllimit të tij të parashikuar.
16. “Përdorim i paligjshëm i etiketës” është përdorimi i etiketës në kundërshtim me kërkesat e këtij ligji dhe të akteve nënligjore në zbatim të tij.
17. “Organizëm europian i notifikuar” është një organizëm i vlerësimit të konformitetit, i miratuar nga një shtet anëtar i Bashkimit Europian, i notifikuar prej këtij të fundit në Komisionin Europian (KE) dhe i regjistruar në faqen zyrtare të KE-së, si një trup kompetent për kryerjen e detyrave specifike të vlerësimit të konformitetit të produktit, në lidhje me vendosjen e markimit CE.
18. “Përdorues i fundit” është personi që përdor produktin dhe për të cilin është parashikuar përdorimi i këtij produkti.

Neni 4 Lëvizja e lirë

Nuk ndalohet, kufizohet ose pengohet vendosja në treg a vënie në shërbim e produkteve, të cilat mbulohen dhe janë në përputhje me kërkesat e këtij ligji dhe aktet nënligjore në zbatim të këtij ligji.

KREU II KËRKESAT PËR INFORMACIONIN

Neni 5

Detyrimi i përgjithshëm

1. Furnizuesit dhe tregtarët përmbushin detyrimet e përcaktuara në nenet 8 dhe 9 të këtij ligji dhe vendosin në treg dhe/ose në shërbim produkte me ndikim në energji, në përputhje me kërkesat e këtij ligji dhe të akteve nënligjore në zbatim të tij.

2. Ndalohet vendosja apo shfaqja e etiketave, markave, simboleve apo mbishkrimeve të tjera që nuk janë në përputhje me kërkesat e këtij ligji dhe të akteve nënligjore në zbatim të tij, të cilat mund të shkaktojnë konfuzion ose të çorientojnë përdoruesin e fundit lidhur me konsumimin e energjisë së produkteve me ndikim në energji ose, sipas rastit, të burimeve të tjera kryesore gjatë përdorimit.

Neni 6

Informacioni

1. Informacioni sigurohet, veçanërisht, nëpërmjet etiketimit, skedës informative dhe informacionit plotësues, duke i mundësuar përdoruesit të fundit zgjedhjen e produkteve më eficiente.

2. Furnizuesit dhe tregtarët, sipas rolit të përgjegjësive të tyre, sigurojnë, në përputhje me kërkesat e këtij ligji dhe akteve nënligjore në zbatim të tij, informacionin në lidhje me konsumin e energjisë elektrike, formave të tjera të energjisë dhe, sipas rastit, të burimeve të tjera kryesore, si dhe informacionin plotësues që i jepet përdoruesit të fundit, nëpërmjet skedës informative dhe etiketës, për produkte që ofrohen për shitje, qira, blerje me këste ose që ekspozohen te përdoruesi i fundit në mënyrë të drejtpërdrejtë apo të tërthortë, nëpërmjet shitjes në distancë, përfshirë internetin.

3. Informacioni i referuar në pikën 2 të këtij neni kërkohet për produkte të instaluar vetëm kur kërkohet nga akti nënligjor përkatës.

4. Kur në një publicitet për një model specifik të produktit me ndikim në energji, që mbulohet nga një akt nënligjor në zbatim të këtij ligji, jepet informacion lidhur me çmimin ose ndikimin e këtij produkti në energji, publiciteti duhet të përfshijë edhe një referencë për klasën e efijencës së energjisë së këtij produkti.

5. Çdo material teknik promovues, në lidhje me produktin me ndikim në energji, që përshkruan parametra specifike teknike të produktit, siç janë manuale teknike dhe broshura të prodhuesit, të printuara apo nëpërmjet internetit, duhet t'u jepet përdoruesve të fundit së bashku me informacionin e nevojshëm për konsumin e energjisë ose të bëjë referencë në klasën e efijencës së energjisë të produktit.

Neni 7

Produkti, etiketa dhe skeda informative

Produktet, hollësitë për etiketën dhe skedën informative për çdo tip produkti me ndikim në energji përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit përgjegjës për ekonominë. Vendimi përcakton në mënyrë të veçantë:

- a) përkufizimin e saktë të tipit të produkteve që përfshihen;
- b) standardet dhe metodat e matjes që përdoren për të përfutuar informacionin referuar në nenin 1 të këtij ligji;
- c) detajet për dokumentacionin e kërkuar teknik;

ç) dizenjimin dhe përmbajtjen e etiketës, e cila duhet të ketë karakteristika disenjimi sa më të njëtrajtshme, përmes grupeve të produkteve e, në çdo rast, qartësisht e lexueshme dhe e dukshme. Format i etiketës do të mbajë si bazë klasifikimin, duke përdorur shkronjat nga “A” në “G”, hapat e klasifikimit korrespondojnë me kursimin e energjisë dhe koston nga pikëpamja e përdoruesit të fundit;

Nëse kërkohet nga progresi teknologjik, tri klasa plotësuese mund t’i shtohen klasifikimit. Këto klasa shtesë do të jenë “A+”, “A++” dhe “A+++” për klasat më efëcente. Si parim, numri i klasave do të jetë i kufizuar në shtatë;

Shkalla e ngjyrave do të konsistojë në jo më shumë se shtatë ngjyra të ndryshme, nga jeshile e errët në të kuqe. Ngjyra jeshile e errët do të jetë kodi i ngjyrës vetëm për klasën më të lartë. Nëse janë më shumë se shtatë klasa, mund të dublohet vetëm ngjyra e kuqe;

d) vendin ku etiketa fiksohet në produkt, si dhe mënyrën nëpërmjet të cilës sigurohet etiketa dhe/ose informacioni përpara blerjes së produktit nga përdoruesi potencial i fundit, në rastet e ofrimit, nëpërmjet shitjes në distancë. Sipas rastit, mund të parashikohet që etiketa t’i bashkëngjitet produktit ose të printohet në paketimin e produktit apo në katalogët, në rastin e shitjes në distancë;

dh) përmbajtjen e, sipas rastit, formatin dhe hollësi të tjera, në lidhje me skedën informative ose informacionin, referuar në nenin 6 dhe nenin 8 pika 4 të këtij ligji. Informacioni në etiketë është i përfshirë edhe në skedën informative;

e) përmbajtjen specifike të etiketës në rastet e publicitetit, përfshirë, sipas rastit, klasën e energjisë dhe nivelet përkatëse të performancës së produktit në fjalë në një formë të lexueshme dhe të dukshme;

ë) nivelin e saktësisë në deklarinimin e etiketës dhe të skedës informative.

KREU III PËRGJEGJËSITË E FURNIZUESVE DHE TË TREGTARËVE

Neni 8 Përgjegjësitë e furnizuesve

1. Furnizuesit, që vendosin në treg ose vënë në shërbim produkte, sipas kërkesave të nenit 7 të këtij ligji, sigurojnë etiketën dhe skedën informative, në përputhje me kërkesat e këtij ligji dhe me aktin nënligjor përkatës në zbatim të këtij ligji.

2. Furnizuesi përgatit dokumentacionin teknik, që duhet të jetë i mjaftueshëm për të mundësuar vlerësimin e vërtetësisë së saktësisë së informacionit që përmban etiketa dhe skeda informative.

3. Dokumentacioni teknik duhet të përfshijë:

a) një përshkrim të përgjithshëm të produktit;

b) sipas rastit, rezultatet e llogaritjeve të kryera gjatë projektimit;

c) raportet e testeve dhe, sipas rastit, edhe ato të kryera nga organizma europianë të notifikuar apo degë të tyre të regjistruara në Shqipëri dhe të miratuara nga ministri përgjegjës, sipas legjislacionit përkatës;

ç) kur vlerat janë përdorur për modele të ngjashme, referimet e identifikimin e këtyre modeleve.

Për këtë qëllim, furnizuesi mund të përdorë dokumentacionin teknik të përgatitur, në përputhje me kërkesat e përcaktuara në rregullat teknike përkatëse.

4. Për qëllime kontrolli, furnizuesit bëjnë të disponueshëm dokumentacionin teknik për një periudhë 5-vjeçare nga prodhimi i produktit të fundit.

5. Furnizuesit vënë në dispozicion të strukturës përgjegjëse të mbikëqyrjes së tregut versionin elektronik të dokumentacionit teknik, brenda 10 ditëve pune pas marrjes së kërkesës nga kjo strukturë.

6. Furnizuesit sigurojnë falas etiketat e nevojshme dhe informacionin për produktin, sipas kërkesës së tregtarëve.

7. Pavarësisht sistemit të zgjedhur nga furnizuesi për shpërndarjen e etiketave, furnizuesi i shpërndan menjëherë etiketat me kërkesë të tregtarëve.

8. Përveç etiketave, furnizuesi siguron dhe skedën informative të produktit.

9. Furnizuesi përfshin një skedë informative në të gjitha broshurat e produktit. Kur furnizuesi nuk siguron broshura të produktit, ai siguron skeda informative së bashku me materiale të tjera shpjeguese që shoqërojnë produktin.

10. Furnizuesi është përgjegjës për saktësinë e etiketave dhe skedave informative që ai shpërndan.

11. Publikimi i informacionit të dhënë në etiketë ose në skedën informative, çdo publicitet për produktin përkatës me ndikim në energji, si dhe çdo material teknik promovues, referuar përkatësisht në pikat 4 dhe 5 të nenit 6 të këtij ligji, konsiderohet i miratuar nga furnizuesi.

Neni 9

Përgjegjësitë e tregtarëve

1. Tregtarët paraqesin në mënyrë të dukshme e të lexueshme etiketat dhe mundësojnë që skeda informative të jetë përfshirë në broshurën e produktit ose në çdo material tjetër shpjegues, që shoqëron produktin kur shitet te përdoruesi i fundit.

2. Kur ekspozohet një produkt i mbuluar nga një akt nënligjor, në zbatim të këtij ligji, tregtari bashkëngjit etiketën e përshtatshme në gjuhën shqipe dhe në një pozicion qartësisht të dukshëm, siç specifikohet në aktin nënligjor përkatës.

KREU IV

MBIKËQYRJA E TREGUT

Neni 10

Struktura përgjegjëse e mbikëqyrjes së tregut

1. Detyrimi për kontrollin e zbatimit të dispozitave të këtij ligji kryhet nga rrjeti i strukturave përgjegjëse të mbikëqyrjes së tregut, sipas përcaktimeve të ligjit nr. 10 480, datë 17.11.2011 “Për sigurinë e përgjithshme të produkteve joushqimore”.

2. Kur ka dyshime që informacioni i dhënë në etiketa ose në skeda informative nuk është i saktë, struktura përgjegjëse e mbikëqyrjes së tregut u kërkon furnizuesve të vërtetojnë saktësinë e informacionit të dhënë.

3. Struktura përgjegjëse kryen kontrolle me anë të:

a) kontrollit të dokumentacionit; dhe

b) kur është e përshtatshme, kontrolleve fizike e laboratorike në bazë të mostrave.

Neni 11

Kompetencat e strukturës përgjegjëse të mbikëqyrjes së tregut

Strukturës përgjegjëse të mbikëqyrjes së tregut, për zbatimin e këtij ligji, përveç kompetencave të dhëna nga ligji nr. 10 480, datë 17.11.2011 “Për sigurinë e përgjithshme të

produkteve joushqimore”, si dhe ligji nr. 10 489, datë 15.12.2011 “Për tregtimin dhe mbikëqyrjen e tregut të produkteve joushqimore”, i jepen edhe kompetencat e mëposhtme:

a) urdhëron sjelljen e etiketave dhe skedave informative në përputhje me dispozitat e këtij ligji dhe të akteve nënligjore në zbatim të tij;

b) kërkon nga furnizuesi dokumentacionin teknik, kur ka arsye të dyshojë për pasaktësi në informacionin e etiketave ose të skedave informative;

c) merr mostra dhe kryen teste të konformitetit për saktësinë e informacionit në laboratorë të akredituar për këtë qëllim. Në rastet kur, në bazë të një raporti testimi, zbulohet se furnizuesi nuk ka dhënë informacionin e saktë ose ai është çorientues, të gjitha shpenzimet për kryerjen e raportit të testimit mbulohen nga furnizuesi, në të kundërt mbulohen nga struktura përgjegjëse e mbikëqyrjes së tregut;

ç) urdhëron furnizuesin të marrë masa për të siguruar informacionin e saktë në etiketë ose skedën informative, brenda 30 ditëve pune, kur ka evidenca që produkti nuk është në përputhje me informacionin e dhënë;

d) urdhëron tërheqjen nga tregu, ndalon shitjen ose lëvizjen e lirë të pajisjes, në rast se vazhdon shkelja referuar në shkronjën “ç” të këtij neni. Në raste të tilla, struktura përgjegjëse e mbikëqyrjes së tregut njofton ministrinë përgjegjëse për tregtinë/industrinë, së bashku me shpjegimet për këto masa;

dh) urdhëron, me shkrim, furnizuesin të ndalojë shkeljen, në rastet kur etiketa është bashkëngjitur në mënyrë të paligjshme.

KREU V KUNDËRVAJTJET ADMINISTRATIVE

Neni 12 **Kundërvajtjet administrative**

Shkeljet e dispozitave të këtij ligji, kur nuk përbëjnë vepër penale, përbëjnë kundërvajtje administrative dhe dënohen nga struktura përgjegjëse për mbikëqyrjen e tregut, si më poshtë:

a) për shkelje të pikave 4 dhe 5 të nenit 6, të pikave 6 dhe 7 të nenit 8, si dhe kërkesave të parashikuara në shkronjat “dh” dhe “e” të nenit 7 të këtij ligji, me gjobë sa dhjetëfishi i çmimit për njësi të produktit të ofruar për përdoruesin e fundit;

b) për shkelje të kërkesave të parashikuara në shkronjat “c”, “d” dhe “ë” të nenit 7 dhe të pikave 2 e 3 të nenit 8 të këtij ligji, me gjobë sa tetëfishi i çmimit për njësi të produktit të ofruar për përdoruesin e fundit;

c) për shkelje të pikës 2 të nenit 5 dhe të pikës 10 të nenit 8 të këtij ligji, me gjobë sa pesëdhjetëfishi i çmimit për njësi të produktit të ofruar për përdoruesin e fundit;

ç) për shkelje të pikave 5, 8 dhe 9 të nenit 8, të nenit 9, si dhe të kërkesave të parashikuara në shkronjat “b” dhe “ç” të nenit 7 të këtij ligji, me gjobë sa tridhjetëfishi i çmimit për njësi të produktit të ofruar për përdoruesin e fundit;

d) për moszbatimin e masave referuar në shkronjat “ç”, “d” e “dh” të nenit 11 të këtij ligji, me gjobë sa tridhjetëfishi i çmimit për njësi të produktit të ofruar për përdoruesin e fundit.

Neni 13 **Ankimi**

Ankimi administrativ kundër vendimit për shkeljen administrative paraqitet dhe shqyrtohet, sipas parashikimeve të ligjit nr. 10 480, datë 17.11.2011 “Për sigurinë e përgjithshme të produkteve joushqimore” dhe Kodit të Procedurave Administrative.

Neni 14

Ekzekutimi i vendimit

1. Vendimi për kundërvajtjen administrative përbën titull ekzekutiv dhe ekzekutohet nga shërbimi përmbarimor, në rast se nuk shlyhet në kohë nga personi që ka kryer shkeljen.
2. Vendimi bëhet i ekzekutueshëm kur e drejta për ankim nuk është ushtruar brenda afateve kohore të parashikuara nga ligji nr. 10 480, datë 17.11.2011 “Për sigurinë e përgjithshme të produkteve joushqimore” ose në momentin e nxjerrjes së vendimit përfundimtar nga komisioni i shqyrtimit të vendimit për shkeljen administrative.
3. Të ardhurat që burojnë nga vjelja e gjobave derdhen në Buxhetin e Shtetit.

KREU VI

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 15

Aktet nënligjore

Ngarkohet Këshilli i Ministrave që, brenda 6 muajve nga hyja në fuqi e këtij ligji, të nxjerrë aktet nënligjore në zbatim të tij.

Neni 16

Dispozitë kalimtare

Deri në krijimin e strukturës përgjegjëse për mbikëqyrjen e tregut, ngarkohet Inspektorati Qendror Teknik për zbatimin e këtij ligji.

Neni 17

Shfuqizime

Me hyrjen në fuqi të këtij ligji, ligji nr. 10 113, datë 9.4.2009 “Për treguesit e konsumit të energjisë dhe burimeve të tjera nga pajisjet për përdorim shtëpiak, nëpërmjet etiketimit dhe informacionit standard të produkteve”, shfuqizohet.

Neni 18

Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare dhe i fillon efektet e zbatimit të tij nga data 1 janar 2013.

Miratuar në datën 21.6.2012

**Shpallur me dekretin nr.7694, datë 18.7.2012 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë,
Bamir Topi**

LIGJ
Nr. 69/2012

PËR SISTEMIN ARSIMOR PARAUNIVERSITAR NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË¹

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83 pika 1 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Objekti, qëllimi dhe fusha e zbatimit të ligjit

1. Objekti i këtij ligji është përcaktimi i parimeve bazë për strukturën, veprimtarinë dhe qeverisjen e sistemit arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë.

2. Qëllimi i këtij ligji është garantimi i së drejtës kushtetuese për arsimim, sipas kuadrit ligjor përkatës për funksionimin e sistemit arsimor parauniversitar.

3. Fusha e zbatimit të këtij ligji është sistemi arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë, përveç aspekteve të strukturës, veprimtarisë dhe qeverisjes së arsimit profesional, që rregullohen me ligj të veçantë.

Neni 2

Përkufizime

Në këtë ligj termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

1. “Arsimi parauniversitar” përfshin nivelet arsimore me kodet 0, 1, 2 dhe 3, sipas “Klasifikimit Ndërkombëtar Standard të Arsimit”, të miratuar nga Konferenca e Përgjithshme e UNESCO-s, në sesionin e 29-të të saj, në nëntor 1997, përkatësisht:

- a) “Niveli me kodin 0”, arsimi parashkollor;
- b) “Niveli me kodin 1”, arsimi fillor;
- c) “Niveli me kodin 2”, arsimi i mesëm i ulët;
- ç) “Niveli me kodin 3”, arsimi i mesëm i lartë.

2. “Arsim në distancë” është mënyrë arsimimi, ku pjesa më e madhe e procesit mësimor kryhet kur mësuesi dhe nxënësi nuk janë zakonisht në të njëjtin vend e në të njëjtën kohë dhe realizohet kryesisht me ndihmën e teknologjisë së komunikimit dhe informacionit.

3. “Fushë e të nxënir” është një lëndë ose bashkësi lëndësh që shqyrtojnë realitetin nga këndvështrime të caktuara.

¹ Ky ligj është përafshuar plotësisht me:

Kartën e të Drejtave Themelore të Bashkimit Europian (2000/C 364/01), datë 18 dhjetor 2000, Numri CELEX 32000X1218(01) Fletorja Zyrtare e Bashkimit Europian, Seria C, Nr 364, datë 18.12.2000, faqe 1-22.

4. “Gjimnaz” është shkolla e mesme e përgjithshme.
5. “Institucion arsimor” është kopshti ose shkolla.
6. “Institucion arsimor plotësues” është institucioni që pasuron përvojat mësimore dhe jetësore të nxënësve.
7. “Këshilli i prindërve” është organ i përbërë nga përfaqësues të prindërve të nxënësve të institucionit arsimor.
8. “Kurrikula” është tërësia e dokumentacionit si: korniza kurrikulare, plani shkollor, programi mësimor, teksti dhe materiale të tjera të një lënde ose fushe të të nxënësve dhe e tërë veprimtaria e organizuar në mjedisin e të mësuarit, që shërben për të siguruar një formim të caktuar të atyre që nxënë.
9. “Kornizë kurrikulare” është dokumenti themelor i kurrikulës, ku përshkruhen synimet e përgjithshme të saj, kompetencat themelore, rezultatet e pritshme për nxënësit, për sa i përket dijeve, aftësive dhe qëndrimeve në fund të arsimit bazë dhe atij të mesëm të lartë, synimet e fushave të të nxënësve dhe parimet e përgjithshme të procesit të mësimdhënies e nxënies e të vlerësimit të nxënësve.
10. “Kompetencë themelore” është ndërthurja e dijeve, aftësive, qëndrimeve dhe vlerave që u nevojiten nxënësve për zhvillimin vetjak, qytetarinë aktive, përfshirjen shoqërore dhe punësimin.
11. “Kopsht” është institucioni arsimor që ofron shërbim arsimor të nivelit me kodin 0.
12. “Kurrikula bërthamë” është kurrikula e përbashkët për të gjithë nxënësit e një klase në sistemin arsimor.
13. “Ministri” është ministri që mbulon çështjet e arsimit parauniversitar.
14. “Ministria” është ministria që mbulon çështjet e arsimit parauniversitar.
15. “Mësues” është personi që ka fituar të drejtën për të ushtruar profesionin e mësuesisë në arsimin parauniversitar.
16. “Nxënës” është personi që arsimohet në arsimin parauniversitar.
17. “Nxënës me aftësi të kufizuara” është personi, i cili ka dëmtime afatgjata fizike, mendore, shqisore, të sjelljes ose të kombinuara, që, në ndërveprim, mund ta pengojnë të marrë pjesë në mënyrë të plotë dhe të barabartë në arsimimin e tij dhe në jetën shoqërore.
18. “Partner social” janë sindikatat, me të cilat ministri nënshkruan kontratën kolektive të punës.
19. “Program mësimor” është dokumenti që përmban synimet e lëndës, kompetencat e saj specifike, objektivat e arritjeve të nxënësve, përmbajtjen kryesore, metodologjitë specifike të mësimdhënies, nxënies dhe të vlerësimit të arritjeve të nxënësve.
20. “Shkollë” është institucioni që ofron shërbim arsimor për nivelet me kodet 1, 2, 3.
21. “Shkollë private” është shkolla jopublike, e cila nuk themelohet, financohet dhe administrohet nga qeveria qendrore ose vendore.
22. “Veprimtari plotësues” janë veprimtaritë që planifikohen nga institucioni arsimor dhe kanë për qëllim pasurimin e përvojave mësimore e jetësore të nxënësve.

Neni 3

Qëllimi i sistemit arsimor parauniversitar

Sistemi arsimor parauniversitar ka për qëllim formimin e çdo individi, në mënyrë që të përballojë sfidat e së ardhmes, të jetë i përgjegjshëm për familjen, shoqërinë e kombin dhe në mënyrë të veçantë:

a) të njohë, të respektojë, të mbrojë identitetin kombëtar e të zhvillojë trashëgiminë dhe diversitetin tonë kulturor;

b) të zhvillohet në aspektin etik, intelektual, fizik, social dhe estetik, të jetë i aftë të mendojë në mënyrë të pavarur, kritike e krijuese, t'u përshtatet ndryshimeve, të ketë vetëbesim e shpirt bashkëpunimi, të jetë i gatshëm të ofrojë ndihmesën e tij për mirëqenien, përparimin, lirinë e demokracinë;

c) të ketë bindjen e thellë se drejtësia, paqja, harmonia, bashkëpunimi dhe respekti për të tjerët janë vlerat më të larta njerëzore;

ç) të njohë dhe të respektojë traditat e popujve të tjerë;

d) të ndërgjegjësohet për të përmbushur përgjegjësitë e tij për mbrojtjen e mjedisit.

Neni 4

Kuadri rregullator dhe mbështetës i sistemit arsimor

Sistemi arsimor parauniversitar mbështetet në traditën e arsimit shqiptar, funksionon në përputhje me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, legjislacionin shqiptar në fuqi dhe zhvillohet sipas vlerave të përbashkëta të sistemeve arsimore bashkëkohore.

Neni 5

E drejta për arsimim

1. Në Republikën e Shqipërisë garantohet e drejta për arsimimin e shtetasve shqiptarë, të huaj dhe personave pa shtetësi, pa u diskriminuar nga gjinia, raca, ngjyra, etnia, gjuha, orientimi seksual, bindjet politike ose fetare, gjendja, ekonomike apo sociale, moshë, vendbanimi, aftësia e kufizuar ose për arsye të tjera që përcaktohen në legjislacionin shqiptar.

2. Në shkollat publike arsimit i detyrueshëm dhe arsimit i mesëm i lartë janë falas.

Neni 6

Parime të përgjithshme

1. Në veprimtaritë e institucioneve të sistemit arsimor parauniversitar, interesi i nxënësit është parësor.

2. Në sistemin arsimor parauniversitar respektohen, mbrohen dhe promovohen të drejtat e liritë e njeriut në përgjithësi dhe të drejtat e fëmijëve në veçanti.

3. Në sistemin arsimor parauniversitar, nxënësve dhe punonjësve u ofrohet mbrojtje nga çdo formë veprimi ose mosveprimi që mund t'u shkaktojë diskriminim, dhunë, keqtrajtim ose dëm moral.

4. Në institucionet arsimore zbatohet parimi i gjithëpërfshirjes së nxënësve.

5. Çdo nxënësi i sigurohet e drejta për arsimim cilësor, si dhe shanse të barabarta për arsimim.

6. Nxënësve të familjeve në nevojë, nxënësve me aftësi të kufizuara dhe atyre me vështirësi në të nxënë u ofrohet përkujdesje e posaçme, sipas përcaktimeve në këtë ligj.

7. Veprimtaria e institucioneve në sistemin arsimor parauniversitar dhe e punonjësve të tyre është transparente dhe e bazuar në llogaridhënie ndaj përfituesve të shërbimit arsimor.

8. Në sistemin arsimor parauniversitar garantohet e drejta e nxënësve, e punonjësve arsimorë, e prindërve dhe përfaqësuesve të tyre ligjorë, më poshtë "prindër", për të shprehur pikëpamjet e tyre për cilësinë e shërbimit arsimor dhe për t'u dëgjuar për këto pikëpamje.

9. Sistemi arsimor parauniversitar funksionon mbi bazën e decentralizimit dhe autonomisë së institucioneve arsimore.

10. Në sistemin arsimor parauniversitar garantohet e drejta e organizimit të nxënësve, mësuesve dhe prindërve për të mbrojtur të drejtat e tyre, si dhe për të dhënë ndihmesë në mbarëvajtjen e institucionit.

11. Shërbimi arsimor mbështetet dhe vlerësohet mbi bazën e standardeve. Vlerësimi është i brendshëm dhe i jashtëm.

Neni 7
Laiciteti

1. Arsimi parauniversitar është laik.
2. Përjashtim bëjnë ato institucione arsimore që themelohen nga bashkësi fetare të njohura me ligj, sipas përcaktimeve të nenit 42 pika 4 të këtij ligji.

Neni 8
Depolitizimi

Arsimi parauniversitar është i depolitizuar.

Neni 9
Gjuha e arsimimit

Në institucionet arsimore, gjuha e arsimimit është gjuha shqipe, përveç rasteve të përcaktuara ndryshe në këtë ligj.

Neni 10
Arsimimi për pakicat kombëtare

1. Personave, që u përkasin pakicave kombëtare, u krijohen mundësi të mësojnë dhe të mësohen në gjuhën amtare, të mësojnë historinë dhe kulturën e tyre, sipas planeve dhe programeve mësimore.

2. Për të mundësuar pjesëmarrje aktive dhe të barabartë në jetën ekonomike, shoqërore, politike e kulturore të Republikës së Shqipërisë, nxënësve të pakicave kombëtare u krijohen kushte për mësimin e gjuhës shqipe dhe njohjen e historisë e të kulturës shqiptare.

3. Planet e programet mësimore, si dhe raportet e përdorimit të gjuhës amtare dhe asaj zyrtare në procesin mësimor përcaktohen me akte të veçanta të ministrit.

Neni 11
Arsimimi për fëmijët shqiptarë jashtë vendit

Ministria, në bashkëpunim me përfaqësitë diplomatike të Republikës së Shqipërisë dhe institucione të tjera shtetërore, mbështet zbatimin e programeve të posaçme për mësimin e gjuhës shqipe dhe njohjen e trashëgimisë kulturore shqiptare për fëmijët e diasporës, në përputhje me legjislacionin shqiptar.

Neni 12 **Arsimimi në dy gjuhë**

Arsimimi në dy gjuhë në arsimin e mesëm të lartë realizohet sipas marrëveshjeve dypalëshe ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe vendeve të tjera.

Neni 13 **Kompetencat themelore**

Kompetencat themelore për të gjithë nxënësit janë:

- a) komunikimi në gjuhën amtare;
- b) komunikimi në gjuhë të huaja;
- c) kompetenca matematikore dhe kompetencat bazë në shkencat dhe teknologjinë;
- ç) kompetenca dixhitale;
- d) kompetenca për të nxënë gjatë gjithë jetës;
- dh) kompetencat shoqërore dhe qytetare;
- e) kompetenca e iniciativës dhe sipërmarrjes;
- ë) kompetenca e formimit kulturor dhe e shprehjes.

KREU II INSTITUCIONET ARSIMORE DHE FORMAT E ARSIMIMIT

Neni 14 **Institucionet në sistemin arsimor parauniversitar**

Në sistemin arsimor parauniversitar funksionojnë kopshtet, shkollat dhe institucionet plotësuese, të cilat janë publike ose private.

Neni 15 **Qendrat kulturore të fëmijëve**

Qendrat kulturore të fëmijëve janë institucione plotësuese, të cilat janë në varësi të njëjësive të qeverisjes vendore dhe hapen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 16 **Format e arsimimit**

Format e arsimimit në shkolla janë:

- a) arsimim me kohë të plotë;
- b) arsimim me kohë të pjesëshme;
- c) arsimim në distancë.

Neni 17 **Arsimimi në kushtet e shtëpisë**

Arsimimi në kushtet e shtëpisë ofrohet në raste të veçanta, për të gjitha klasat e arsimit bazë ose vetëm për disa prej tyre. Ministri përcakton rastet e veçanta, kriteret dhe procedurat për arsimimin në kushtet e shtëpisë.

Neni 18

Arsimimi në institucionet joshkollore

Ministria, në bashkëpunim me organet përkatëse, siguron arsimimin për individët e moshës shkollore në institucionet e paraburgimit, të vuajtjes së dënimit dhe në institucione të përkujdesjes shoqërore.

Neni 19

Përkujdesje për kategori të veçanta të nxënësve

Kategorive të veçanta të nxënësve u sigurohet kujdes i posaçëm nga shteti. Format dhe kriteret e përkujdesjes përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 20

Shërbimi psiko-social në institucionet arsimore

1. Njësitë arsimore vendore u sigurojnë shërbim psiko-social nxënësve dhe punonjësve të institucioneve arsimore.

2. Shërbimi psiko-social ofron mbështetje nëpërmjet psikologëve ose punonjësve socialë për trajtimin e problematikave të rasteve të ndryshme, vlerësimin e rasteve të fëmijëve me nevoja të veçanta psiko-sociale, hartimin e programeve parandaluese, sipas nevojave të komunitetit shkollor.

KREU III

NIVELET E ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

Neni 21

Arsimi parashkollor

1. Arsimi parashkollor synon zhvillimin shoqëror, intelektual e fizik, të çdo fëmije, ushtrimin e rregullave themelore të sjelljes e të higjienës, kultivimin e vlerave, si dhe përgatitjen për arsimin fillor.

2. Arsimi parashkollor ndiqet nga fëmijët e moshës nga tre deri në gjashtë vjeç. Fëmijëve të moshës pesë vjeç u mundësohet ndjekja e klasës përgatitore edhe pranë shkollave të arsimit bazë, me synim integrimin në arsimin e detyruar.

Neni 22

Arsimi bazë

1. Arsimi bazë synon zhvillimin shoqëror, intelektual e fizik, të çdo nxënësi, zotërimin e rregullave të sjelljes dhe kultivimin e vlerave, përkujdesjen për shëndetin, si dhe përgatitjen e mjaftueshme për vazhdimin e arsimit të mesëm të lartë ose për tregun e punës.

2. Arsimi bazë përfshin arsimin fillor dhe arsimin e mesëm të ulët. Arsimi fillor përbëhet nga gjashtë klasa, nga klasa e parë deri në klasën e gjashtë. Arsimi i mesëm i ulët përbëhet nga tri klasa, nga klasa e shtatë deri në klasën e nëntë.

3. Shkollat e arsimit të orientuar mund të nisin në klasa të caktuara të arsimit bazë, duke siguruar formimin e mjaftueshëm të nxënësve në lëndët e kulturës së përgjithshme.

4. Arsimi bazë me kohë të plotë është i detyrueshëm për të gjithë fëmijët që janë shtetas shqiptarë me banim në Republikën e Shqipërisë nga mosha gjashtë vjeç deri në moshën

gjashtëmbëdhjetë vjeç, me përjashtim të rasteve të parashikuara në këtë ligj. Nxënësi ka të drejtë ta ndjekë arsimin bazë me kohë të plotë deri në moshën shtatëmbëdhjetë vjeç. Nxënësi, që ka mbushur moshën shtatëmbëdhjetë vjeç dhe nuk ka përfunduar arsimin bazë, lejohet të përfundojë klasën që po ndjek. Nxënësit, që kanë mbushur moshën gjashtëmbëdhjetë vjeç dhe nuk e kanë përfunduar arsimin bazë me kohë të plotë, kanë të drejtë të regjistrohen në shkollat e arsimit bazë me kohë të pjesshme.

5. Nxënësi, që nuk ka ndjekur të paktën dy klasa të arsimit bazë me kohë të plotë, ka të drejtë ta ndjekë arsimin bazë me program mësimor individual, sipas procedurave të përcaktuara me udhëzim të ministrit.

Neni 23

Arsimi i mesëm i lartë

1. Arsimi i mesëm i lartë synon zhvillimin e mëtejshëm të kompetencave të fituara nga arsimi bazë, konsolidimin e individualitetit të çdo nxënësi dhe tërësinë e vlerave e të qëndrimeve, zgjerimin dhe thellimin në fusha të caktuara të dijes, përgatitjen për arsimin tretësor ose për tregun e punës. Këshilli i Ministrave zhvillon politika që synojnë krijimin e mundësisë për çdo nxënës që përfundon arsimin bazë të regjistrohet në arsimin e mesëm të lartë.

2. Në klasën e dhjetë të arsimit të mesëm të lartë me kohë të plotë prahen nxënës të moshës jo më të madhe se tetëmbëdhjetë vjeç. Nxënësi deri në moshën njëzet e një vjeç lejohet të ndjekë arsimin e mesëm të lartë trevjeçar, kurse deri në moshën njëzet e dy vjeç arsimin e mesëm të lartë katërvjeçar. Nxënësi, që ka mbushur përkatësisht moshën njëzet e një vjeç në arsimin e mesëm të lartë trevjeçar apo njëzet e dy vjeç në atë katërvjeçar dhe nuk ka përfunduar arsimin e mesëm të lartë, lejohet të vazhdojë klasën që ndjek deri në fund të atij viti shkollor.

Neni 24

Llojet e arsimit të mesëm të lartë

1. Llojet e arsimit të mesëm të lartë janë gjimnazi, arsimi i mesëm profesional dhe arsimi i mesëm i orientuar.

2. Gjimnazi përbëhet nga tri klasa. Nxënësve, që kanë mbushur moshën njëzet e një vjeç dhe nuk e kanë përfunduar gjimnazin, u mundësohet ndjekja e gjimnazit me kohë të pjesshme ose në distancë.

3. Arsimi i mesëm profesional është me kohëzgjatje dy deri katërvjeçare dhe është i strukturuar në tri nivele kualifikimi, në përputhje me nivelet e Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve.

4. Shkolla të arsimit të orientuar janë shkollat artistike, shkollat sportive, shkollat për gjuhët e huaja dhe shkolla për fusha të tjera të të nxënësve. Pranimi në shkollat e arsimit të orientuar bëhet sipas kritereve dhe procedurave që përcaktohen me udhëzim të ministrit.

KREU IV

DREJTIMI I SISTEMIT ARSIMOR PARAUNIVERSITAR

Neni 25

Funksionet kryesore të ministrisë

Funksionet kryesore të ministrisë janë:

- a) përgatitja e akteve ligjore dhe nënligjore të sistemit arsimor;
- b) zbatimi i Strategjisë Kombëtare të Arsimit Parauniversitar;

- c) vlerësimi i cilësisë së shërbimit arsimor mbi bazën e treguesve;
- ç) kontrolli i zbatimit të ligjshmërisë dhe i përdorimit të fondeve në institucionet arsimore;
- d) hartimi dhe zbatimi i politikave të zhvillimit profesional të punonjësve arsimorë dhe akreditimi i programeve trajnuese;
- dh) sigurimi i mbështetjes profesionale nga institucione të specializuara, vendase ose të huaja, për kërkime dhe eksperimentime në fushën e arsimit;
- e) bashkëpunimi në fushën e arsimit me ministritë e linjës, njësitë e qeverisjes vendore dhe me organizma të tjerë qeveritarë ose joqeveritarë, të vendit ose të huaj;
- ë) publikimi për çdo vit shkollor i raportit të arritjeve të sistemit arsimor parauniversitar.

Neni 26
Ministri

1. Ministri është përgjegjës për realizimin e programit politik qeverisës në fushën e arsimit parauniversitar.
2. Përveç detyrave të tjera të përcaktuara në këtë ligj, ministri:
 - a) nxjerr urdhra dhe udhëzime për zbatimin e këtij ligji;
 - b) propozon buxhetin e arsimit parauniversitar, sipas përcaktimeve në aktet e tjera ligjore dhe nënligjore në fuqi;
 - c) miraton dokumentacionin kurrikular, sipas përcaktimeve në këtë ligj;
 - ç) miraton strukturën e vitit shkollor;
 - d) miraton ngarkesën mësimore, javore e vjetore, të punonjësve arsimorë dhe numrin e nxënësve për klasë për institucionet arsimore publike;
 - dh) miraton kriteret, dokumentacionin dhe procedurat e regjistrimit të nxënësve në institucionet arsimore;
 - e) miraton rregulloren tip të institucioneve arsimore;
 - ë) miraton kriteret për dhënien e certifikatave e të çmimeve dhe i lëshon ato për nxënësit dhe punonjësit e sistemit arsimor.
 - f) nënshkruan me partnerët socialë kontratën kolektive të punës të nivelit të parë.

Neni 27
Inspektorati Shtetëror i Arsimit

1. Inspektorati Shtetëror i Arsimit, në vijim “inspektorati”, është institucion në varësi të ministrit dhe funksionon në mbështetje të ligjit nr.10 433, datë 16.6.2011 “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”.
2. Funksionet kryesore të inspektoratit për arsimin parauniversitar janë:
 - a) vlerësimi i cilësisë së shërbimit të institucioneve arsimore dhe të njërive arsimore vendore;
 - b) kontrollimi i pajtueshmërinë së veprimtarisë të institucioneve arsimore dhe të njërive arsimore vendore me aktet ligjore dhe nënligjore në fuqi;
 - c) këshillimi i drejtuesve dhe i punonjësve të institucioneve arsimore e të njërive arsimore vendore;
 - ç) informimi i ministrit, njërive arsimore vendore dhe institucioneve për gjetjet e inspektimeve arsimore, si dhe bërja publike e tyre;
 - d) përhapja e praktikave të suksesshme të institucioneve arsimore dhe të njërive arsimore vendore.

3. Inspektimi, sipas këtij neni, rregullohet nga ligji nr. 10 433, datë 16.6.2011 “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”, përveçse kur parashikohet shprehimisht ndryshe në këtë ligj.

Neni 28

Njësia bazë e qeverisjes vendore

1. Njësia bazë e qeverisjes vendore ka për detyrë përmirësimin e vazhdueshëm të cilësisë së shërbimit arsimor për të gjithë nxënësit në institucionet arsimore parauniversitare publike, në përputhje me legjislacionin në fuqi.

2. Kompetencat kryesore të njësisë bazë të qeverisjes vendore janë:

a) ndërtimi dhe rikonstrukcioni i godinave të institucioneve arsimore publike, sipas standardeve të miratuara nga Këshilli i Ministrave, me fonde të Buxhetit të Shtetit ose me fonde nga transfertat e pakushtëzuar ose të ardhurat e veta;

b) garantimi i paprekshmërisë së institucioneve arsimore në juridiksionin e saj, si dhe i mjediseve të tyre;

c) ruajtja dhe mirëmbajtja e institucionit arsimor publik;

ç) garantimi i kushteve higjieno-sanitare e atyre të ngrohjes në godinat e institucioneve arsimore publike.

3. Njësia bazë e qeverisjes vendore, në bashkëpunim me njësinë përkatëse arsimore vendore dhe institucionet arsimore publike, është përgjegjëse për regjistrimin e nxënësve në shkollat publike të arsimit të detyrueshëm me kohë të plotë.

4. Njësia bazë e qeverisjes vendore, mbështetur në propozimet e njësive arsimore vendore dhe këshillat e mësuesve të institucioneve, sipas kriterëve të miratuara në këshillat e njësive vendore, mbështet:

a) nxënësit e familjeve në nevojë;

b) nxënësit me arritje të shkëlqyera;

c) punonjësit e institucioneve arsimore për zhvillimin e tyre profesional dhe për zhvillimin e kurrikulës;

ç) pajisjen e institucioneve arsimore me mjete mësimore.

Neni 29

Këshilli Kombëtar i Arsimit Parauniversitar

1. Këshilli Kombëtar i Arsimit Parauniversitar është organ këshillimor i ministrit për politikën e zhvillimit të arsimit parauniversitar.

2. Këshilli Kombëtar i Arsimit Parauniversitar jep mendime për:

a) hartimin e strategjive, programeve kombëtare dhe akteve ligjore;

b) projektbuxhetin për arsimin parauniversitar;

c) çështje të tjera të politikave arsimore, me kërkesën e ministrit.

3. Veprimtaria e Këshillit Kombëtar të Arsimit Parauniversitar ushtrohet në përputhje me rregulloren, që miratohet nga Këshilli i Ministrave.

4. Këshilli Kombëtar i Arsimit Parauniversitar kryesohet nga ministri dhe përbëhet nga katërmbëdhjetë anëtarë, me këtë përbërje:

a) përfaqësuesi i Ministrit të Financave;

b) përfaqësuesi i Ministrit të Brendshëm;

c) përfaqësuesi i Ministrit të Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta;

- c) një përfaqësues i shoqatës së bashkive me numrin më të madh të bashkive;
- d) një përfaqësues i shoqatës së komunave me numrin më të madh të komunave;
- dh) dy përfaqësues nga partnerët socialë;
- e) një përfaqësues i shoqatës kombëtare të prindërve;
- ë) gjashtë personalitete të njohura për kontribute në fushën e arsimit, shkencës dhe në jetën publike, të cilët zgjidhen me konkurrim publik.

5. Anëtarët e Këshilli Kombëtar të Arsimit Parauniversitar, të cilët i nënshtrohen konkurrimit publik, përzgjidhen nga një komision, i ngritur pranë ministrisë, i përbërë nga një përfaqësues i kabinetit të Kryeministrit, një përfaqësues i ministrit dhe një përfaqësues i Këshillit të Arsimit të Lartë dhe Shkencës. Kriteret dhe procedurat për përzgjedhjen e kandidatëve përcaktohen me udhëzim të ministrit dhe bëhen publike.

6. Këshilli i Ministrave cakton në detyrën e anëtarit të Këshillit Kombëtar të Arsimit Parauniversitar gjashtë nga kandidatët e përzgjedhur me konkurrim publik.

7. Anëtarët, personalitete të njohura për kontribute në fushën e arsimit, zgjidhen me mandat 4-vjeçar.

8. Anëtarët e përmendur në shkronjën “ë” të pikës 4 të këtij neni përfitojnë pagesë, në masën dhe mënyrën e përcaktuar me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 30

Njësitë arsimore vendore

1. Ministria përfaqësohet në nivelin vendor nga njësitë arsimore vendore, të cilat krijohen me vendim të Këshillit të Ministrave. Struktura dhe organika e tyre miratohen me urdhër të Kryeministrit.

2. Njësitë arsimore vendore janë drejtoritë arsimore, në nivel qarku, dhe zyrat arsimore, në nivel rrethi.

3. Njësia arsimore vendore është përgjegjëse për funksionimin e institucioneve arsimore brenda juridiksionit të saj.

4. Njësia arsimore vendore:

- a) zbaton Strategjinë Kombëtare të Arsimit Parauniversitar;
- b) mbështetet institucionet arsimore për përmirësimin e vazhdueshëm të cilësisë së shërbimit arsimor;
- c) bashkëpunon me njësinë bazë të qeverisjes vendore për planifikimin, realizimin e investimeve dhe mirëmbajtjen e institucioneve arsimore, si dhe për rastet e braktisjes së shkollës;
- ç) siguron për institucionet arsimore publike mjetet mësimore, sipas formulës “për nxënës”.
- d) përdor fondin e veçantë të buxhetit vjetor për shpërblimin e punonjësve të institucioneve arsimore publike me arritje të shquara. Kriteret e përdorimit të këtij fondi përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

5. Drejtuesi i njësisë arsimore vendore, përgjegjësit e sektorëve dhe specialistët e tyre përzgjidhen me konkurrim të hapur, sipas kriterëve dhe procedurave të përcaktuara në ligjin nr. 8549, datë 11.11.1999 “Statusi i nëpunësit civil”.

6. Kandidati për drejtues i njësisë arsimore vendore duhet të ketë të paktën kategorinë “mësues i kualifikuar” dhe të mos bëjë pjesë, pas emërimit, në forumet drejtuese të partive politike.

Neni 31

Këshilli vendor i arsimit parauniversitar

1. Këshilli vendor i arsimit parauniversitar është organ këshillimor, në nivel qarku, për politikën e zhvillimit të arsimit parauniversitar, brenda juridiksionit territorial të qarkut. Këshilli

vendor i arsimit parauniversitar krijohet me vendim të kryetarit të këshillit të qarkut dhe funksionon sipas rregullores së miratuar prej tij.

2. Këshilli vendor i arsimit parauniversitar kryesohet nga kryetari i këshillit të qarkut dhe përbëhet nga përfaqësues të qeverisjes vendore dhe personalitete të njohura për kontribute në jetën publike. Kriteret dhe procedurat për përzgjedhjen e anëtarëve të këshillit vendor të arsimit parauniversitar përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 32

Institucioni arsimor

1. Institucioni arsimor ka për detyrë krijimin e mjedisit miqësor për nxënësit dhe të mundësive që secili nxënës të shfaqë, të zhvillojë individualitetin dhe të realizojë potencialin e tij në përputhje me këtë ligj.

2. Institucioni arsimor funksionon sipas rregullores së tij të brendshme, e cila është në përputhje me këtë ligj e aktet e tjera ligjore në fuqi dhe miratohet nga titullari i njësisë arsimore vendore përkatëse.

3. Institucioni arsimor u ofron nxënësve mjediset dhe pajisjet për veprimtari sportive, kulturore e zbavitëse edhe pas orëve mësimore, si dhe në ditët e pushimit.

4. Ndalohet organizimi i veprimtarive partiake në institucionet e sistemit arsimor parauniversitar.

Neni 33

Komisioni i etikës dhe sjelljes në institucionin arsimor

Në institucionin arsimor funksionon komisioni i etikës dhe sjelljes, i përbërë nga mësues, prindër dhe nxënës. Komisioni ka për detyrë të shqyrtojë ankesat e nxënësve, të prindërve e të punonjësve të institucionit ndaj shkeljeve të normave të etikës dhe të sjelljes dhe t'i propozojë drejtorit të institucionit masat përkatëse.

Neni 34

Bordi i institucionit arsimor

1. Çdo institucion arsimor ka bordin e tij të përbërë nga prindër, nxënës, mësues, përfaqësues të qeverisë vendore dhe të komunitetit. Bordi kontribuon për mbarëvajtjen e institucionit arsimor dhe i raporton për veprimtarinë e tij këshillit të prindërve të institucionit.

2. Detyrat kryesore të bordit janë:

a) miraton planin afatmesëm dhe atë vjetor të institucionit;

b) miraton planin e shpenzimeve të institucionit arsimor për fondet, të cilat sigurohen nga institucioni;

c) miraton kurrikulën e hartuar nga institucioni arsimor;

ç) merr pjesë në procedurat e emërimit e të largimit të drejtorit të institucionit arsimor dhe të mësuesit.

3. Përbërja e bordit, të drejtat, detyrat e tjera dhe mënyra e zgjedhjes së anëtarëve përcaktohen në udhëzimin e ministrit.

Neni 35

Këshilli i mësuesve

1. Këshilli i mësuesve të institucionit arsimor, i cili ka në përbërje të gjithë mësuesit dhe kryesohet nga drejtori, është organ kolegjal këshillimor për drejtimin e veprimtarisë së institucionit.
2. Detyrat dhe funksionet e këshillit të mësuesve përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 36

Qeveria e nxënësve

1. Qeveria e nxënësve është organizëm që mbron dhe promovon të drejtat e nxënësve dhe ndihmon në mbarëvajtjen e shkollës. Ajo ngrihet dhe funksionon sipas udhëzimit të ministrit.
2. Kryetari i qeverisë së nxënësve në arsimin e mesëm të lartë zgjidhet nga nxënësit me votë të drejtpërdrejtë dhe të fshehtë.
3. Qeveria e nxënësve përzgjedh mësuesin ndihmës.
4. Në shkollë funksionojnë edhe organizime të tjera të nxënësve, të ngritura për interesat e tyre shkencore, kulturore dhe sportive.

KREU V

FINANCIMI I ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

Neni 37

Planifikimi i financimit në arsimin parauniversitar publik

1. Burimet për financimin e arsimit parauniversitar janë:
 - a) Buxheti i Shtetit;
 - b) të ardhurat e njësive të qeverisjes vendore;
 - c) dhurimet e sponsorizimet;
 - ç) të ardhurat e përfuara nga institucionet arsimore;
 - d) të ardhura të tjera të ligjshme.
2. Financimi nga Buxheti i Shtetit planifikohet me formulën “për nxënës”, sipas treguesve të veçantë të niveleve arsimore dhe kushteve të institucioneve arsimore publike.
3. Në Buxhetin e Shtetit, për njësitë bazë të qeverisjes vendore, caktohet një fond “për nxënës”, i cili përdoret për mirëmbajtjen e institucioneve arsimore publike, në përputhje me standardet e mirëmbajtjes për institucionet arsimore, të përcaktuara me vendim të Këshillit të Ministrave.
4. Mallra dhe shërbime të caktuara për institucionet arsimore publike njehsohen me formulën “për nxënës”, sipas udhëzimit të përbashkët të ministrit dhe Ministrisë të Financave.
5. Shtesa mbi pagë ose përfitime të tjera për punonjësit arsimorë dhe/ose për mësuesit që punojnë në zonat larg vendbanimit të tyre, jepen sipas kriterëve të vendosura nga Këshilli i Ministrave.

Neni 38

Financimi i institucioneve arsimore publike

1. Institucioni arsimor publik përfiton nga njësia bazë e qeverisjes vendore përkatëse një fond, sipas formulës “për nxënës”, që e përdor për shpenzime të vogla, për ndërhyrje emergjente, sipas kriterëve dhe procedurave të vendosura nga Këshilli i Ministrave.

2. Nga buxheti i ministrisë veçohet një fond, fondi i cilësisë, për të cilin konkurrojnë institucionet arsimore publike me projekte për të përmirësuar cilësinë e shërbimit arsimor, sipas kriterëve të përcaktuara me udhëzim të ministrit dhe Ministrin të Financave.

3. Ministria dhe Ministria e Financave miratojnë hapjen dhe mbylljen e llogarisë buxhetore të një institucioni arsimor publik. Institucionet arsimore publike të miratuara mbajnë llogari buxhetore pranë degës së thesarit në njësinë përkatëse arsimore vendore. Rregullat e administrimit financiar janë të njëjta me ato të institucioneve të tjera publike.

Neni 39

Mbështetja financiare për arsimin parauniversitar privat

1. Ministria mbështet financiarisht, sipas mundësive dhe programeve të miratuara, institucionet arsimore private vendase, të cilat janë jofitimprurëse dhe kanë të paktën pesë vjet që funksionojnë si institucione private. Sipas kriterëve të përcaktuara me vendim të Këshillit të Ministrave, mbështetja financiare për shkollat private diferencohet sipas renditjes së tyre në provimet kombëtare të arsimit bazë ose të maturës shtetërore, si dhe në testimet ose konkurset ndërkombëtare.

2. Shkollat private e përdorin mbështetjen financiare vetëm për nxënësit e shkëlqyer në veprimtaritë kombëtare dhe ndërkombëtare.

Neni 40

Mbledhja dhe përdorimi i fondeve financiare në institucionet arsimore publike

1. Institucionet arsimore publike, në pajtueshmëri me politikat e tyre, përfitojnë fonde financiare ose mbështetje materiale nga dhurues ose sponsorizues, sipas kriterëve dhe procedurave të përcaktuara nga ministri, në bashkëpunim me Ministrin e Financave. Dhurimet dhe sponsorizimet shërbejnë për të përmirësuar cilësinë e shërbimit arsimor.

2. Institucionet arsimore publike lejohen të sigurojnë të ardhura nga shërbime për të tretët, në përputhje me fushën e veprimtarisë së institucioneve. Fondet e siguruar nga shërbimet për të tretë përdoren sipas akteve ligjore e nënligjore në fuqi.

KREU VI

HAPJA DHE MBYLLJA E INSTITUCIONEVE ARSIMORE

Neni 41

Hapja dhe mbyllja e institucioneve arsimore publike

1. Hapja dhe mbyllja e një institucioni arsimor publik bëhen me urdhër të ministrit, me propozim të përbashkët të njësisë bazë të qeverisjes vendore dhe të njësisë arsimore vendore. Kriteret dhe procedurat e hapjes dhe të mbylljes së tyre përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

2. Hapja dhe mbyllja e institucioneve arsimore të pakicave kombëtare bëhen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

Neni 42

Hapja dhe mbyllja e institucioneve arsimore private

1. Institucionet arsimore private krijohen dhe funksionojnë sipas këtij ligji, përveç rasteve kur ligji ka formulim të veçantë për institucionet arsimore publike, si edhe akteve nënligjore të nxjerra në mënyrë specifike për to.

2. Licencimi i institucioneve private bëhet nëpërmjet Qendrës Kombëtare të Licencimit, sipas vendimit të ministrit. Institucioni arsimor privat fillon veprimtarinë e tij vetëm pas marrjes së licencës. Licencimi i tij bëhet sipas përcaktimeve të ligjit nr. 10081, datë 23.2.2009 “Për licencat, autorizimet dhe lejet në Republikën e Shqipërisë”.

3. pezullimi dhe revokimi i institucioneve arsimore private, të cilat përmenden në pikën 2 të këtij neni, kryhet nga Qendra Kombëtare e Licencimit me vendim të ministrit.

4. Institucionet arsimore private, në të cilat zhvillohen edhe lëndë fetare, ose që themelohen apo administrohen nga bashkësitë fetare, hapen dhe mbyllen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit, mbështetur në kërkesën e përfaqësuesve të bashkësive fetare. Kriteret dhe procedurat e hapjes së tyre përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

5. Shkollat private, në të cilat mësimi zhvillohet edhe në gjuhë të huaj, ose që lëshojnë diplomë të huaj apo të ngjashme me të, hapen dhe mbyllen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit. Kriteret dhe procedurat e hapjes së tyre përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

6. Në shkollat private të përcaktuara në pikat 4 dhe 5 të këtij neni, lëndët gjuhë shqipe dhe letërsi, histori e kombit shqiptar dhe gjeografi e Shqipërisë zhvillohen detyrimisht në gjuhën shqipe.

7. Institucioni arsimor privat e ndërpret veprimtarinë e tij vetëm në fund të vitit shkollor.

Neni 43

Vlefshmëria e licencës

1. Licenca vlen vetëm për subjektin përgjegjës dhe vetëm për atë nivel arsimor, vendndodhje dhe mjedise, për të cilat është dhënë fillimisht.

2. Çdo ndryshim i bërë nga ana e subjektit të licencuar duhet të miratohet nga ministri dhe Qendra Kombëtare e Licencimit. Në rast se ndryshimet e bëra kanë të bëjnë me kriteret e licencimit, licenca revokohet dhe kërkesa trajtohet si aplikim i ri.

KREU VII

KURRIKULA

Neni 44

Parime të përgjithshme

1. Kurrikula zhvillohet si një e tërë për të gjitha nivelet arsimore, për sa i përket formimit të vlerave, aftësive e koncepteve kryesore, si dhe parimeve të mësimdhënies, të të nxënësve dhe të vlerësimit të nxënësve.

2. Kurrikula është në përputhje me ecurinë e zhvillimit fizik, mendor, shoqëror, etik të nxënësve dhe veçoritë e tyre individuale të të nxënësve.

3. Kurrikula hartohet dhe zbatohet në bazë të kompetencave themelore të nxënësve.

4. Kurrikula, sipas niveleve arsimore dhe klasave, hartohet dhe zhvillohet në bazë të kornizës kurrikulare të arsimit parauniversitar.

5. Kurrikula mishëron parimin e integritimit nëpërmjet fushave të të nxënësve dhe lëndore.

6. Kurrikula u mundëson nxënësve zgjedhje individuale, sipas nevojave dhe interesave të tyre.

Neni 45

Dokumentacioni kurrikular

1. Kurrikula përbëhet nga kurrikula bërthamë, kurrikula me zgjedhje, si dhe kurrikula për veprimtaritë plotësuese.

2. Ministri, pas konsultimit me Këshillin Kombëtar të Arsimit Parauniversitar, miraton:

a) kornizën kurrikulare;

b) planin mësimor për çdo nivel arsimor;

c) standardet e të nxënësve;

ç) programet lëndore, përveç atyre që hartohen nga institucioni arsimor.

3. Kurrikula, që hartohet në nivel institucioni arsimor, miratohet nga drejtori i tij pas marrjes së pëlqimit nga njësi arsimore vendore.

Neni 46

Kurrikula në institucionet arsimore private

Institucioni arsimor privat zbaton planin dhe programin mësimor të miratuar në momentin e licencimit. Për çdo ndryshim kërkohet miratimi i ministrit.

Neni 47

Tekstet shkollore

1. Tekstet për nxënësit janë alternative. Ato përzgjidhen nga mësuesit në bazë shkolle, në prani të prindërve, pas certifikimit nga ministria. Përjashtimet nga ky rregull përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

2. Numri i alternativave të teksteve shkollore për lëndë dhe klasë nuk kufizohet.

3. Tekstet për nxënësit sigurohen nga subjektet botuese, përmes një procesi konkurrimi të barabartë dhe transparent, sipas procedurave të përcaktuara me udhëzim të ministrit.

4. Shpërndarja dhe shitja e teksteve shkollore bëhet nëpërmjet njësisë tregtare të shitjes së librave ose në pika të tjera shitjeje pranë shkollave nga subjekte të licencuara, me çmime të vendosura nga botuesit e të vlerësuara nga ministria në procesin e certifikimit të tekstit.

KREU VIII

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Neni 48

Qëllimi, kriteret dhe mënyrat e vlerësimit

1. Vlerësimi i nxënësve ka për qëllim të evidentojë arritjet e të nxënësve.

2. Nxënësit e klasave të para, të dyta dhe të treta vlerësohen me fjalë dhe shprehje. Nxënësit e klasave të tjera vlerësohen me nota, numra të plotë nga 4 deri në 10, ku nota më e ulët kaluese është pesa. Nxënësit e arsimit të mesëm të lartë vlerësohen edhe me kredite dhe me shprehje në vlerësimin përfundimtar.

3. Nxënësi i klasave të para, të dyta dhe të treta nuk e përsërit klasën, me përjashtim të rasteve kur kërkohet nga prindërit e tij.

4. Rregullat e kalimit ose të përsëritjes së klasës dhe të njehsimit të notës vjetore lëndore, të notës së tij mesatare për një vit shkollor, si dhe të krediteve përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 49

Provimet kombëtare dhe testet ndërkombëtare

1. Vlerësimi i jashtëm i nxënësve realizohet nëpërmjet provimit të arsimit bazë dhe provimit të maturës shtetërore. Formë tjetër e vlerësimit të jashtëm është ai me një numër të caktuar nxënësish.

2. Nxënësit me aftësi të kufizuara zhvillojnë provimet kombëtare në përshtatje me veçoritë e tyre.

3. Hartimi i testeve, administrimi dhe vlerësimi në provimet kombëtare kryhen nga mësues të certifikuar. Pagesa e tyre bëhet sipas akteve nënligjore në fuqi.

4. Ministria siguron pjesëmarrjen e Shqipërisë në testime ndërkombëtare.

Neni 50

Provimet kombëtare të arsimit bazë

1. Në provimet kombëtare të arsimit bazë nxënësit vlerësohen në lëndët gjuhë shqipe, matematikë dhe gjuhë e huaj.

2. Nxënësit e pakicave kombëtare vlerësohen në lëndët gjuhë amtare, gjuhë shqipe, matematikë dhe, sipas dëshirës, edhe në një gjuhë të huaj.

3. Organizimi dhe zhvillimi i provimeve kombëtare të arsimit bazë rregullohen me udhëzim të ministrit.

Neni 51

Matura shtetërore

Arsimi i mesëm i lartë përfundon me provimet e maturës shtetërore. Në provimet e maturës shtetërore nxënësit japin një numër lëndësh të përbashkëta dhe një numër lëndësh me zgjedhje. Të gjithë nxënësit kanë këto tre lëndë të përbashkëta: gjuhë shqipe dhe letërsi, matematikë dhe një gjuhë e huaj. Lëndët me zgjedhje përcaktohen me udhëzim të ministrit. Organizimi dhe zhvillimi i provimeve kombëtare të maturës shtetërore rregullohen me udhëzim të ministrit.

Neni 52

Dokumente të përfundimit të shkollimit

1. Dokumenti i përfundimit të arsimit bazë është dëftesa e arsimit bazë, e cila lëshohet nga drejtori i shkollës pasi nxënësi është kalues në provimet kombëtare të arsimit bazë. Dokumenti i përfundimit të arsimit të mesëm të lartë është diploma e maturës shtetërore, e cila lëshohet nga Agjencia Kombëtare e Provimeve pasi nxënësi është kalues në provimet kombëtare, të detyruara dhe me zgjedhje, të maturës shtetërore.

2. Në përfundim të çdo klase, nxënësi pajiset me dëftesë klase. Kriteret për lëshimin e dëftesës përcaktohen me udhëzim të ministrit.

3. Shkolla private e arsimit të mesëm të lartë e licencuar mund të lëshojë diplomë të një institucioni arsimor të huaj ose të ngjashëm me të. Ministri përcakton procedurat e njësimi të këtyre diplomave.

4. Kriteret dhe procedurat e njëvlershmërisë së dëftesave dhe diplomave të nxënësve të ardhur nga jashtë vendit përcaktohen me udhëzim të ministrit.

Neni 53 **Medalja e Artë**

1. Nxënësve të shkëlqyer në vite, pas përfundimit të arsimit të mesëm të lartë, u jepet “Medalja e artë” nga Presidenti i Republikës, me propozimin e ministrit.

2. Kriteret dhe procedurat për dhënien e “Medaljes së artë” përcaktohen me udhëzim të ministrit.

KREU IX STATUSI I PERSONELIT MËSIMOR

Neni 54 **Drejtori i institucionit arsimor**

1. Drejtori drejton veprimtarinë e institucionit arsimor.
2. Drejtori i institucionit arsimor, publik ose privat, është përgjegjës për:
a) zbatimin e këtij ligji dhe të akteve nënligjore në zbatim të tij;
b) përmirësimin e cilësisë së shërbimit arsimor;
c) zbatimin dhe zhvillimin e kurrikulës;
ç) menaxhimin e personelit dhe krijimin e kushteve për zhvillimin profesional të punonjësve të institucionit.

3. Drejtori i institucionit arsimor publik kryen edhe këto detyra:
a) menaxhon institucionin, përfshirë edhe menaxhimin financiar;
b) përdor një fond të veçantë vjetor nga buxheti i njësisë arsimore vendore për shpërblimin për merita profesionale të mësuesve, në përputhje me vendimin përkatës të Këshillit të Ministrave, pas këshillimit me partnerët socialë dhe bordin e institucionit;

c) punëson mësues me kohë të plotë ose të pjesshme dhe mësues ndihmës, me fonde të siguruara nga institucioni, sipas kriterëve dhe procedurave që përcaktohen me udhëzim të ministrit dhe Ministrit të Financave. Masa e pagesës përcaktohet sipas akteve nënligjore në fuqi.

4. Drejtori i institucionit arsimor lejon të përdoren nga nxënësit vetëm botime ndihmëse dhe materiale të tjera mësimore, të miratuara nga ministri nëpërmjet udhëzimeve të tij.

Neni 55 **Emërimi dhe shkarkimi i drejtorit të institucionit arsimor**

1. Drejtori i institucionit arsimor publik emërohet nga titullari i njësisë arsimore vendore përkatëse, pas propozimit të dy kandidatëve që vlerësohen me konkurrim të hapur nga komisioni i vlerësimit. Komisioni përbëhet nga një përfaqësues i njësisë bazë të qeverisjes vendore, kryetari i bordit të institucionit, kryetari i këshillit të prindërve të institucionit dhe dy mësues të institucionit arsimor të zgjedhur nga këshilli i mësuesve. Njëri prej dy mësuesve, me përvojën më të gjatë në atë institucion arsimor, drejton komisionin e vlerësimit. Procedurat për emërimin dhe/ose shkarkimin e drejtorit të institucionit përcaktohen me udhëzim të ministrit.

2. Kandidati për drejtor i institucionit arsimor duhet të ketë të paktën kategorinë “mësues i kualifikuar” dhe të mos bëjë pjesë, pas emërimit, në forumet drejtuese të partive politike.

3. Titullari i njësisë arsimore shkarkon drejtorin e institucionit arsimor publik për shkelje të dispozitave të këtij ligji dhe akteve të tij nënligjore, shkelje të etikës e të sjelljes në institucion, si dhe për mosrealizime të institucionit.

4. Emërimi dhe/ose shkarkimi i drejtorit në institucionin arsimor privat kryhet sipas procedurave të përcaktuara nga vetë institucioni në rregulloren e tij. Kriteret e kualifikimit, të përcaktuara për drejtorin e institucionit arsimor publik, janë të njëjta edhe për drejtorin e institucionit arsimor privat.

5. Drejtori i institucionit emëron dhe shkarkon nëndrejtorin pas marrjes së pëlqimit të këshillit të mësuesve.

Neni 56 Mësuesi

1. Mësuesi zhvillon mësimdhënien me synim zotërimin e kompetencave themelore, në bazë të standardeve të të nxënit dhe duke përzgjedhur ndërmjet metodave dhe praktikave bashkëkohore më të mira, vendase e të huaja.

2. Mësuesi ka të drejtë:

a) të ketë, në përputhje me këtë ligj, liri profesionale në zbatimin dhe zhvillimin e kurrikulës;

b) t'i sigurohen kushtet e mjaftueshme në institucion për mësimdhënie efektive;

c) t'i krijohen mundësi për zhvillim profesional;

ç) të zgjidhet dhe të zgjedhë në bordin e institucionit dhe në komisionin e etikës dhe sjelljes.

3. Mësuesi ka detyrë:

a) të zbatojë këtë ligj dhe aktet nënligjore, në zbatim të tij;

b) të përkujdeset për mbarëvajtjen e çdo nxënësi të tij;

c) të zbatojë dhe të zhvillojë kurrikulën;

ç) të përditësojë kompetencat profesionale;

d) të zbatojë rregulloren e institucionit;

dh) të japë ndihmesën e tij për mbarëvajtjen e institucionit ku punon.

Neni 57 Profesioni i mësuesit

1. Mësuesi në institucionin arsimor duhet të ketë fituar diplomën e mëposhtme në fushën e edukimit ose diplomë të njëvlershme me të:

a) Mësuesi i arsimit parashkollor: diplomë universitare të ciklit të parë të studimeve universitare "Bachelor";

b) Mësuesi i arsimit fillor, mësuesi i arsimit të mesëm të ulët dhe mësuesi i gjimnazit: diplomë e ciklit të dytë të studimeve universitare.

2. Mësuesi i shkollave të arsimit profesional, që jep lëndë profesionale, ai i arsimit të orientuar dhe mësuesi, që punon me nxënësit me aftësi të kufizuara, duhet të ketë fituar diplomë të ciklit të dytë në fushën e edukimit.

3. Diplomat e njëvlershme me diplomat e sipërpërmendura përcaktohen me udhëzim të ministrit.

4. Mësuesi i arsimit fillor dhe i arsimit të mesëm ka të drejtën e ushtrimit të profesionit të mësuesit pasi të ketë kryer me sukses praktikën profesionale dhe të ketë kaluar në provimin e shtetit, siç parashikohet në ligjin nr. 10 171, datë 22.10.2009 "Për profesionet e rregulluara në Republikën e Shqipërisë", të ndryshuar, dhe aktet nënligjore të nxjerra në zbatim të tij.

5. Institucionet arsimore, që shërbejnë për kryerjen e praktikave mësimore të studentëve të mësuesisë dhe të praktikave profesionale të atyre që janë të diplomuar për mësues, përzgjidhen në bazë të kriterëve dhe procedurave të përcaktuara me udhëzim të ministrit.

Neni 58

Zhvillimi i vazhdueshëm profesional

1. Institucioni arsimor planifikon zhvillimin profesional të mësuesve, sipas nevojave të tyre dhe në përputhje me politikat arsimore qendrore, vendore dhe të institucionit.

2. Format e zhvillimit profesional janë: zhvillimi i brendshëm profesional, trajnimet, rrjetet profesionale, këshillimet, kurset afatshkurtra dhe ato afatgjata.

3. Mësuesit dhe drejtorët trajnohen të paktën 3 ditë në vit.

4. Trajnimet zhvillohen sipas sistemit “kërkesë - ofertë”, në bazë të kërkesave nga institucionet arsimore dhe të ofertave nga agjenci trajnuese që mund të jenë publike ose private. Programet trajnuese akreditohen nga ministria.

5. Njësitë arsimore vendore organizojnë zhvillimin e vazhdueshëm profesional të mësuesve, në bashkëpunim me agjenci trajnuese, me programe trajnimi të akredituara, të përzgjedhura me konkurrim të hapur, sipas procedurave të parashikuara në udhëzimin e ministrit.

6. Burimet financiare për trajnimet janë nga kontributi vetjak i punonjësit arsimor, Buxheti i Shtetit, projekte të organizatave jofitimprurëse, të fondacioneve, të institucioneve, vendase ose të huaja, dhe burime të tjera të ligjshme.

Neni 59

Kualifikimi i mësuesve

1. Kategoritë e kualifikimit të mësuesve janë tri:

a) “Mësues i kualifikuar”;

b) “Mësues specialist”;

c) “Mësues mjeshër”.

2. Rritja në kategori e mësuesit bëhet nëpërmjet përvojës, trajnimit dhe pasi të ketë dhënë me sukses provimin përfundimtar të kategorisë përkatëse të kualifikimit. Kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve përcaktohen me udhëzim të ministrit.

3. Çdo kategori kualifikimi shoqërohet me një shtesë në pagë, masa e së cilës përcaktohet me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 60

Pranimi dhe largimi nga puna i mësuesit

1. Në institucionin arsimor publik, për një vend të lirë pune, mësuesi emërohet nga drejtori i institucionit me konkurrim të hapur, pas propozimit të kandidaturave të komisionit për vlerësimin. Komisioni ka në përbërje të tij një përfaqësues nga njësia arsimore vendore, kryetarin e bordit të institucionit, kryetarin e këshillit të prindërve të institucionit dhe dy mësues që zgjidhen nga këshilli i mësuesve në atë institucion. Një nga mësuesit me përvojën më të gjatë në atë institucion drejton komisionin e vlerësimit. Procedurat e vlerësimit përcaktohen me udhëzim të ministrit.

2. Drejtori i institucionit publik largon mësuesin nga institucioni për:

a) shkelje të dispozitave të Kodit të Punës, të këtij ligji e të akteve të tjera nënligjore;

b) shkelje të etikës e të sjelljes në institucion;

c) mosarritje të nxënësve, të përcaktuara në mënyrë objektive, si testimet e drejtorisë së institucionit ose të njësisë arsimore vendore, rezultatet në provimet kombëtare dhe vlerësimi i Inspektoratit Shtetëror të Arsimit.

3. Drejtori i institucionit arsimor publik vendos largimin e tij pas konsultimit me komisionin e përmendur në pikën 1 të këtij neni, sipas procedurave të përcaktuara me udhëzim të ministrit.

KREU X TË DREJTAT DHE DETYRAT E NXËNËSVE DHE PRINDËRVE

Neni 61 Të drejtat dhe detyrat e nxënësit

1. Nxënësi ka të drejtë:

- a) të përzgjedhë një institucion arsimor, publik ose privat;
- b) të ndjekë institucionin arsimor publik që është në zonën e përcaktuar nga njësia bazë përkatëse e qeverisjes vendore;
- c) t'i sigurohet nga institucioni shërbim arsimor cilësor, sipas interesave, nevojave dhe mundësive të tij, si dhe ndihmë e posaçme për të përballuar vështirësitë e tij të veçanta të të nxënësit;
- ç) të informohet për të drejtat e detyrimet e tij, rregulloren e institucionit arsimor, për kurrikulën që institucioni i ofron, për format e vlerësimit, për provimet kombëtare, si dhe të vihet në dijeni me shkrim për rezultatet e ndërmjetme dhe përfundimtare të arsimimit të tij;
- d) të shprehë pikëpamjet për çështje të arsimimit të tij, të ankohet për qëndrimet ndaj tij dhe të ketë vëmendjen e punonjësve të institucionit arsimor për këto pikëpamje e ankesa;
- dh) të zgjidhet në bordin e shkollës pas moshës gjashtëmbëdhjetë vjeç;
- e) të transferohet nga një shkollë në një shkollë tjetër të të njëjtit nivel arsimor.

2. Nxënësi ka detyrë:

- a) të respektojë të drejtat e nxënësve të tjerë dhe të punonjësve të institucionit, të njohura me ligj;
- b) të mësojë rregullisht;
- c) të vijojë rregullisht dhe të marrë pjesë në veprimtari të tjera të institucionit;
- ç) të respektojë rregullat e institucionit për mbrojtjen e shëndetit, të sigurisë e të mjedisit dhe të kërkojë respektimin e tyre nga nxënësit e tjerë dhe punonjësit arsimorë;
- d) të respektojë rregulloren e institucionit.

Neni 62 Të drejtat dhe detyrat e prindërve

1. Prindërit janë partneri kryesor i institucionit arsimor në mbarëvajtjen e fëmijës dhe të institucionit.

2. Prindi ka të drejtë:

- a) të informohet nga institucioni arsimor përkatës për legjislacionin arsimor në fuqi, për rregulloren e institucionit dhe për kurrikulën që institucioni i ofron fëmijës së tij;
- b) të informohet për kushtet e sigurisë, të shëndetit dhe të mjedisit të institucionit dhe të kërkojë përmbushjen e tyre sipas standardeve të përcaktuara nga legjislacioni shqiptar;
- c) të informohet për veprimtarinë e fëmijës së tij në institucion dhe të japë pëlqim për veprimtaritë plotësuese dhe jashtëshkollore që organizon shkolla;
- ç) të vihet në dijeni për drejtimet kryesore të veprimtarisë së institucionit dhe arritjet e institucionit në krahasim me institucione të ngjashme.

3. Prindi ka detyrë:

- a) të kujdeset që fëmija i tij të ndjekë rregullisht institucionin arsimor dhe të mësojë rregullisht;
- b) të njoftojë për ndryshime të shëndetit dhe të sjelljes së fëmijës së tij;
- c) të marrë pjesë në takimet për çështje që kanë të bëjnë me fëmijën e tij;
- ç) të kontribuojë në mbarëvajtjen e institucionit.

KREU XI

ARSIMIMI I FËMIJËVE ME AFTËSI TË KUFIZUARA

Neni 63

Parime të arsimimit të fëmijëve me aftësi të kufizuara

1. Arsimimi i fëmijëve me aftësi të kufizuara synon zhvillimin e plotë të potencialit intelektual e fizik dhe përmirësimin e cilësisë së jetës së tyre për t'i përgatitur për integrim të plotë në shoqëri dhe në tregun e punës.

2. Përfshirja e fëmijëve me aftësi të kufizuara në institucionet arsimore të specializuara për ta është përgjithësisht e përkohshme. Përfshirja dhe integrimi i fëmijëve me aftësi të kufizuara në kopshtet dhe shkollat e zakonshme të arsimit bazë është parësore.

3. Nxënësve, që nuk dëgjojnë e nuk flasin, u garantohet e drejta e komunikimit në gjuhën e shenjave, ndërsa atyre që nuk shikojnë, përdorimi i shkrimit Brail.

Neni 64

Ndjekja e institucioneve arsimore nga fëmijët me aftësi të kufizuara

1. Nxënësve me aftësi të kufizuara u sigurohet arsimimi në shkollat e arsimit të mesëm të lartë, sipas kriterëve të miratuara nga ministri dhe Ministri i Shëndetësisë.

2. Nxënësi me aftësi të kufizuara qëndron në shkolla të specializuara deri në moshën 19 vjeç.

3. Njësia arsimore vendore krijon një komision, të përbërë nga mjekë, psikologë, mësues dhe specialistë për fëmijët me aftësi të kufizuara, i cili, pasi shqyrton kërkesën e prindit ose të drejtorit të një institucioni arsimor, jep rekomandimet përkatëse për ndjekjen nga fëmija të një institucioni arsimor të zakonshëm a të specializuar.

4. Prindërit vendosin nëse fëmija e tyre me aftësi të kufizuara do të ndjekë një institucion të specializuar ose të zakonshëm të arsimit bazë. Prindërit mund të largojnë në çdo kohë nga shkolla fëmijën, kur e gjejnë se ai nuk përfiton nga mësimet ose ka mundësi të tjera më të mira.

5. Ministria, në bashkëpunim me njësinë bazë të qeverisjes vendore dhe në këshillim me prindërit e komisionin, siguron arsimimin e fëmijëve me aftësi të kufizuara në njërin nga dy llojet e institucioneve arsimore, të zakonshme ose të specializuara.

6. Njësia arsimore vendore, sipas kriterëve dhe procedurave të përcaktuara me udhëzim të përbashkët të ministrit dhe të Ministrit të Shëndetësisë, i siguron arsimim në shtëpi nxënësve që nuk mundën të ndjekin një shkollë të zakonshme ose të specializuar të arsimit bazë.

Neni 65

Organizimi i arsimimit të fëmijëve me aftësi të kufizuara

1. Nxënësit me aftësi të kufizuara mësojnë sipas planit mësimor e programeve lëndore të zakonshme, të përshtatura për ta, ose sipas planit mësimor e programeve lëndore të specializuara për ta.

2. Në institucionet arsimore të zakonshme, programi i personalizuar për nxënësin me aftësi të kufizuara hartohet nga një komision, në përbërje të të cilit janë mësues të fushave të ndryshme të të nxënësve të institucionit e psikologë. Hartimi i këtij programi bëhet në bashkëpunim me prindërit e nxënësve. Ndryshimi i programit të personalizuar brenda një institucioni arsimor vendoset nga komisioni brenda institucionit, në bashkëpunim me prindërit e fëmijës.

3. Nxënësve me aftësi të kufizuara u sigurohen mësues ndihmës dhe shërbim rehabilitues, sipas kritereve të përcaktuara me udhëzim të ministrit. Punonjësit arsimorë të institucioneve, që kanë nxënës me aftësi të kufizuara, certifikohen në programe trajnimi për trajtimin e këtyre nxënësve.

4. Njësia përkatëse bazë e qeverisjes vendore u siguron nxënësve me aftësi të kufizuara mjediset e përshtatshme të mësimdhënies e të të nxënësve, sipas standardeve të përcaktuara nga ministria.

KREU XII

SHKELJET E KËRKESAVE LIGJORE NË FUSHËN E ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

Neni 66

Mbledhja dhe përpunimi i të dhënave personale

1. Mbrojtja dhe përpunimi i të dhënave personale të nxënësve dhe të punonjësve të sistemit arsimor bëhen në përputhje me ligjin nr. 9887, datë 10.3.2008 “Për mbrojtjen e të dhënave personale”, të ndryshuar.

2. Nxënësit janë të detyruar të japin të dhënat personale, sipas pikës 1 të këtij neni. Institucioni arsimor njofton paraprakisht personat për këtë detyrim ligjor.

3. Institucioni arsimor mbledh e përpunon të dhëna personale të personave dhe i vendos ato në dokumentet zyrtare, si dhe në dosjen vetjake të personit. Këto të dhëna personale përcaktohen me udhëzim të ministrit, pasi merret mendimi i Komisionerit për Mbrojtjen e të Dhënave Personale.

4. Pëlqimi për t’i përdorur të dhënat personale jepet nga vetë personi kur ka mbushur moshën tetëmbëdhjetë vjeç, përndryshe jepet nga prindërit e tij. Pëlqimi paraqitet me shkrim.

Neni 67

Mbrojtja e të dhënave personale të nxënësve

1. Personi ka të drejtë të njihet me të dhënat e tij personale, që disponon institucioni arsimor përkatës.

2. Punonjësit e institucionit arsimor nuk kanë të drejtë t’u vënë në dispozicion të tjerëve, jashtë institucionit, të dhëna personale të një personi, duke treguar identitetin e tij, me përjashtim të rasteve kur personi paraqet kërkesën ose jep pëlqimin.

3. Drejtuesi i institucionit arsimor u dërgon zyrtarisht institucioneve, që përcaktohen me udhëzim të ministrit, të dhëna personale pa identifikuar personat.

4. Rezultatet e nxënësve në provimet kombëtare dhe të dhënat e tyre për hyrjen në institucionet e shkollave të larta, si dhe rezultatet e mësuesve në provimet e kualifikimit nuk zbulojnë identitetin e personit.

5. Punonjësi i institucionit arsimor e ka të ndaluar të japë të dhëna për arritjet mësimore dhe sjelljen e një nxënësi të institucionit arsimor në mënyrë publike ose t’ia japë ato një personi të veçantë.

6. Të dhënat personale të një grupi personash mund t’u vihen në dispozicion institucioneve të tjera për studime, vetëm pas miratimit me shkrim të drejtorit të institucionit arsimor, pa zbuluar identitetin e tyre.

KREU XIII KUNDËRVAJTJET ADMINISTRATIVE

Neni 68

Ndjekja e arsimit të detyrueshëm

Mosregjistrimi dhe mungesat e paarsyeshme të fëmijës në mësim për më shumë se 25 për qind të orëve mësimore gjatë një viti shkollor vlerësohen si rast i neglizhencës prindërore dhe trajtohen në përputhje me ligjin nr.10 347, datë 4.11.2010 “Për mbrojtjen e të drejtave të fëmijës”.

Neni 69

Ushtrimi i veprimtarisë së institucioneve arsimore private pa licencë

1. Hapja dhe ushtrimi i veprimtarisë së institucioneve arsimore private pa licencën përkatëse, sipas këtij ligji, përbën kundërvajtje administrative. Kundërvajtësi dënohet me dënim administrativ kryesor gjorbë, në vlerën nga 500 000 deri në 1 000 000 lekë, dhe me dënim administrativ plotësues “ndërprerjen e menjëhershme të veprimtarisë”.

2. Vendimi për dënimin e kundërvajtësit, sipas pikës 1 të këtij neni, është në kompetencën e Inspektoratit Shtetëror të Arsimit dhe merret në vend me konstatimin e shkeljes.

Neni 70

Shkelja e kërkesave ligjore nga institucionet arsimore private

1. Shkelja e kërkesave ligjore për veprimtarinë e institucioneve arsimore private përbën kundërvajtje administrative, që konstatohet dhe dënohet nga Inspektorati Shtetëror i Arsimit me këto dënime administrative kryesore:

a) paralajmërim;

b) gjorbë në vlerën nga 10 000 deri në 100 000 lekë.

2. Kur është e nevojshme, Inspektorati vendos që dënimi administrativ kryesor, sipas pikës 1 të këtij neni, të shoqërohet me urdhërimin e subjektit të inspektimit për të korrigjuar shkeljet e konstatuara dhe për të eliminuar pasojat e tyre, duke përcaktuar edhe një afat të arsyeshëm për këtë qëllim.

3. Në rast të konstatimit të shkeljeve të rënda, që përbëjnë mosplotësim të kushteve të licencimit për institucionin arsimor privat, Inspektorati merr vendimin për dënimin e kundërvajtësit, me dënimin kryesor të parashikuar nga shkronja “b” e pikës 1 të këtij neni dhe, nëse është e nevojshme, propozon dënimin administrativ plotësues të pezullimit apo heqjes së licencës për ushtrimin e veprimtarisë. Vendimi përfundimtar për pezullimin apo heqjen e licencës është në kompetencën e ministrit.

4. Institucioni arsimor privat, licenca e të cilit është pezulluar, mund ta fitojë atë për vitin pasardhës shkollor, në qoftë se plotëson kushtet e licencimit.

5. Në rast të pezullimit dhe/ose heqjes së një licence, njësia arsimore vendore përkatëse i vendos nxënësit në institucione të tjera arsimore, publike ose private. Shpenzimet për përfundimin e një viti shkollor, për të gjithë nxënësit e regjistruar në atë shkollë private, përballohen nga garancia bankare e institucionit arsimor privat të mbyllur. Modalitetet e transferimit të nxënësve përcaktohen me udhëzim të ministrit.

6. Ministri miraton rregulloren e inspektimit, në përputhje me këtë ligj dhe me ligjin nr. 10 433, datë 16.6.2011 “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”.

Neni 71

Shkelja e kërkesave ligjore nga institucionet arsimore publike

1. Shkelja e kërkesave ligjore për veprimtarinë e institucioneve arsimore publike përbën kundravajtje administrative nga drejtori i institucionit arsimor publik, që konstatohet dhe dënohet nga Inspektorati me këto dënime administrative kryesore:

- a) paralajmërim;
 - b) gjobë, në vlerën e gjysmës së pagës mujore.
2. Pika 2 e nenit 70 zbatohet edhe në këtë rast.

3. Përveç zbatimit të dënimit administrativ, sipas pikës 1 të këtij neni, Inspektorati Shtetëror i Arsimit informon për shkeljet e konstatuara edhe njësinë arsimore vendore përkatëse.

KREU XIV

DISPOZITAT E FUNDIT DHE KALIMTARE

Neni 72

1. Ligji nr.7952, datë 21.6.1995 “Për sistemin arsimor parauniversitar”, i ndryshuar, si dhe çdo dispozitë tjetër që lidhet me arsimin parauniversitar dhe është në kundërshtim me këtë ligj, shfuqizohen.

2. Aktet e tjera normative, të miratuara para datës së hyrjes në fuqi të këtij ligji, zbatohen derisa nuk janë shfuqizuar.

3. Institucionet arsimore private dhe institucionet arsimore private plotësuese, të licencuara përpara hyrjes në fuqi të ligjit nr.10 081, datë 23.2.2009 “Për lejet, licencat dhe autorizimet në Republikën e Shqipërisë”, dhe ato të licencuara me ligjin e sipërpërmendur, përshtatin dokumentacionin e organizimit dhe të funksionimit institucional, si dhe atë mësimor, në përputhje me këtë ligj, brenda 9 muajve nga hyrja në fuqi e këtij ligji.

4. Struktura e re e arsimit bazë, neni 22 i këtij ligji, i shtrin efektet duke filluar nga viti shkollor 2015 - 2016. Provimi i gjuhës së huaj i maturës shtetërore i shtrin efektet e zbatimit në maturën shtetërore 2014. Provimi i gjuhës së huaj i arsimit bazë i shtrin efektet e zbatimit në vitin 2015.

5. Personeli mësimdhënës, që është i punësuar me kontratë të përhershme dhe ka formimin përkatës universitar, ruan vendet e punës dhe u nënshtrohet trajnimeve për përditësimin e dijeve që lidhen me profesionin. Ky përcaktim vlen edhe për mësuesit që kanë përfunduar arsimin e lartë pedagogjik 3-vjeçar, përpara hyrjes në fuqi të sistemit të Bolonjës.

Personeli mësimdhënës, që është i punësuar me kontratë të përhershme dhe që ka mbaruar një shkollë të mesme pedagogjike ose shkollë tjetër të profilizuar për mësuesi, siç janë shkollat e mesme të muzikës, artistike, të gjuhëve të huaja dhe fizkulturës, dhe që ka fituar tri shkallët e kualifikimit, ruan vendet e punës dhe u nënshtrohet trajnimeve për përditësimin e dijeve që lidhen me profesionin.

Neni 73

Nxjerrja e akteve nënligjore

1. Ministri nxjerr urdhra dhe udhëzime për zbatimin e këtij ligji brenda nëntë muajve nga hyrja në fuqi e tij.

2. Këshilli i Ministrave nxjerr aktet nënligjore për zbatimin e këtij ligji brenda nëntë muajve nga hyrja në fuqi e tij.

Neni 74
Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miraturar në datën 21.6.2012

**Shpallur me dekretin nr. 7696, datë 18.7.2012 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë,
Bamir Topi**

Abonimet vjetore për Fletoren Zyrtare mund të bëhen pranë Postës Shqiptare ose pranë Qendrës së Publikimeve Zyrtare, në adresën: Bulevardi “Gjergj Fishta”, mbrapa ish-ekspozitës “Shqipëria Sot”, tel: 04 24 27 007.

Çmimi i abonimit pranë Postës Shqiptare, për Fletoret Zyrtare 2012, është 16 000 lekë.

Çmimi i abonimit në QPZ është 14 000 lekë pa detyrimin e shpërndarjes në adresa.

Hyri në shtyp më 25.7.2012
Doli nga shtypi më 26.7.2012

	Formati: 61x86/8
--	------------------

Shtypshkronja e Qendrës së Publikimeve Zyrtare
Tiranë, 2012

Çmimi 40 lekë